

Metodenotat

EVA's førsteårsundersøgelse på de videregående uddannelser

Om førsteårsundersøgelsen

EVA's enhed for videregående uddannelser har i perioden 2016 til 2022 årligt gennemført spørgeskemaundersøgelser blandt studerende, som er optaget på en videregående uddannelse gennem Den Koordinerede Tilmelding (KOT). Fremadrettet udsendes førsteårsundersøgelsen dog hvert andet år (lige år) til førsteårsstuderende, hvorfor næste udsendelse sker i 2024.

Førsteårsundersøgelsen består af op til fem spørgeskemaundersøgelser eller bølger, W1 – W5, som udsendes med et antal måneders mellemrum til de nyoptagne studerende:

- Første bølge (W1) udsendes i august, efter de studerende er blevet optaget på en videregående uddannelse, men forud for studiestart
- Anden bølge (W2) udsendes i september eller oktober
- Tredje bølge (W3) udsendes i marts
- Fjerde bølge (W4) udsendes i september året efter studiestart
- Femte bølge (W5) udsendes omkring september to år efter studiestart.

Som tabel 1 viser, er der for de fire årgange der kun gennemført to spørgeskemaundersøgelser i løbet af det første år på uddannelsen, mens der for tre årgange er gennemført flere. For årgangen, der startede i 2016, er gennemført alle fem spørgeskemaundersøgelser i løbet af de to første studieår, for årgangen, der startede i 2017, er gennemført de første fire spørgeskemaundersøgelser, for årgangen der startede i 2020, er gennemført de første tre spørgeskemaundersøgelser, mens der for årgangene, der startede i 2018, 2021 og 2022, kun er gennemført to spørgeskemaundersøgelser (W1 og W3).

Studerende, der startede på en videregående uddannelse i 2016, modtog det sidste spørgeskema i 2018, dvs. mens de studerende var på deres 5. semester, der ligger i deres tredje studieår. Studerende på 2-årige korte videregående uddannelser har derfor ikke modtaget dette spørgeskema, da de på dette tidspunkt var færdige på studiet.

Tabel 1

Dataindsamlinger i EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser

Årgang	Før studiestart (W1)	1. semester (W2)	2. semester (W3)	3. semester (W4)	5. semester (W5)
2016					
2017					
2018					
2019					
2020					
2021					
2022					

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)

Note: I hver kolonne er angivet to ting: 1) Hvornår i studieforløbet, spørgeskemaet er indsamlet (markeret med lilla), samt 2) EVA's navn for spørgeskemaet, angivet i parentes, som anvendes i resten af metodenotatet. W er en forkortelse for 'wave' (bølge).

Temaer i spørgeskemaerne

Spørgeskemaerne indeholder både temaer, der går igen på tværs af bølger og årgange; temaer, der går igen i samme bølge på tværs af årgange; og særlige temaer i enkelte spørgeskemaer. Gennemgående er spørgsmål om begrundelser for studievalg, forventninger til det faglige indhold på uddannelsen samt forventninger til det sociale liv og studiestarten. Foruden disse spørgsmål spørges der også ind til de studerendes oplevelse af studiestarten samt af egen trivsel og af sociale og faglige forhold på uddannelsen, herunder uddannelsens organisering og undervisere – se nedenstående liste:

- Sabbatårsaktiviteter, studievalg og forventninger til studiestarten og studiet (W1)
- Oplevelser af studiestarten (W2)
- Oplevelsen af studiemiljøet og undervisningen (W3)
- Prøver og eksamen (W4)
- Overgangen til videre uddannelse eller arbejdsmarkedet (W5)
- Gennemgående temaer:
 - Uddannelsesmotivation
 - Faglig selvtilid
 - Fagligt engagement
 - Social tilknytning
 - Studierelaterede følelser
 - Følelsen af stress
 - Generel trivsel
 - Frafaldsovervejelser.

En række af disse gennemgående tematikker indgår ligeledes i spørgeskemaerne som validerede mål og måles derfor ikke alene ud fra enkeltvariable. Se eksempelvis EVA (2019) for en gennemgang af validering af skalaerne for studierelaterede følelser.

Temaer, der derimod er unikke for enkelte spørgeskemaer, er eksempelvis spørgsmål vedrørende studielivet under covid-19 (2020), overvejelser om valg og fravalg af erhvervsuddannelser (2021) og udvalgte professionsuddannelser (2020, 2021 og 2022) og ingeniør- og IT-uddannelser (2022), kendskab til og oplevelse med specialpædagogisk støtte (2022) samt undervisning i grøn omstilling (2021).

Alle studerende er som udgangspunkt blevet stillet samtlige spørgsmål, medmindre de er blevet filtreret fra ved fx ikke at være i målgruppen for det pågældende spørgsmål. Eksempelvis har studerende, der ikke har gjort sig overvejelser om at søge ind på en erhvervsuddannelse, ikke fået spørgsmål vedrørende disse overvejelser. Samtidig er en række studerende blevet frascreenet i starten af spørgeskemaet, hvis de svarer, at de ikke er startet på uddannelsen eller ikke længere er aktive på uddannelsen. Dog har disse studerende fået konkrete spørgsmål vedrørende fx deres beslutning om at ikke at starte eller om at afbryde uddannelsen.

Spørgeskemaets længde

Spørgeskemaerne i de forskellige bølger indeholder mellem 80 og 100 enkeltspørgsmål hver, hvoraf en del af de tematiske spørgsmål indgår i batterier.

Formål

Formålet med førsteårsundersøgelsen er at få indblik i førsteårsstuderendes oplevelser af første studieår og dermed skabe viden, der kan gøre studielivet bedre for studerende. Da de første spørgeskemabesvarelser blev indsamlet blandt studerende optaget i år 2016, var formålet at få indblik i forhold, der relaterede sig til frafald senere på uddannelsen. Sidenhen er andre temaer blevet tilføjet. Grundet førsteårsundersøgelsens opbygning ligger EVA ligger således inde med et datamateriale, der er unikt inden for dansk uddannelsesforskning, og som bl.a. muliggør analyser af ændringer over tid og ændringer på tværs af årgange. Et eksempel på dette er EVA's analyser af trivsel før, under og efter covid-19 (EVA, 2021).

Dataindsamling

Dataindsamlingen for hver ny årgang foregår ved, at alle studerende, som i juli bliver optaget på en videregående uddannelse gennem Den Koordinerede Tilmelding, får tilsendt spørgeskemaet gennem e-Boks/Digital Post i august måned, dvs. forud for selve studiestarten. Studerende, som optages i efteroptaget, og udenlandske studerende er ikke med i populationen. I de efterfølgende bølger er der udsendt spørgeskemaer til de studerende, som i første runde svarede, at EVA måtte kontakte dem igen. Tabel 2 viser svarprocenterne i de enkelte surveys.

Tabel 2

Oversigt over svarprocenterne i alle surveys i EVA's førsteårsundersøgelseindsamlinger

Årgang	Wave og udselsestidspunkt	Svarprocent*	Antal besvarelser	Antal besvarelser første spørgsmål i surveyen	Dem, der har sagt ja til at vi må kontakte igen (population i W2-W5)	Population
2016	W1 (august 2016)	51 %	29.662	29.662	23.426	58.682
2016	W2 (september 2016)	63 %	14.384	14.660	23.426	23.426
2016	W3 (marts 2017)	54 %	10.922	12.684	23.426	23.426
2016	W4 (september 2017)	35 %	7.513	8.223	23.426	23.426
2016	W5 (september 2018)	31 %	6.061	7.300	23.426	23.426
2017	W1 (august 2017)	53 %	29.723	30.945	23.683	58.566
2017	W2 (oktober 2017)	45 %	10.528	10.736	23.683	23.683
2017	W3 (marts 2018)	43 %	9.436	10.115	23.683	23.683
2017	W4 (september 2018)	35 %	7.479	8.185	23.683	23.683
2018	W1 (august 2018)	38 %	21.823	22.595	17.801	58.728
2018	W3 (marts 2019)	52 %	8.430	9.317	17.801	17.801
2019	W1 (august 2019)	47 %	26.752	27.807	21.680	59.370
2019	W3 (marts 2020)	56 %	11.143	12.077	21.680	21.680
2020	W1 (august 2020)	41 %	24.500	25.603	19.674	62.938
2020	W2 (september 2020)	55 %	10.669	10.876	19.674	19.674
2020	W3 (marts 2021)	46 %	8.415	9.026	19.674	19.674
2021	W1 (august 2021)	36 %	20.127	21.576	15.405	60.355
2021	W3 (marts 2022)	42 %	5.822	6.512	15.405	15.405
2022	W1 (august 2022)	34 %	19.208	20.678	15.385	60.789
2022	W3 (marts 2023)	54 %	7.418	8.292	15.385	15.385

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut

Note: Det er kun studerende, der har takket ja til at måtte blive kontaktet igen, der har fået tilsendt efterfølgende spørgeskemaer. Parentesen i kolonnen 'Antal besvarelser' angiver alle besvarelser, mens tallet foran angiver besvarelser fra studieaktive studerende. *Svarprocenten i W1 er udregnet på baggrund af andelen af optagne studerende, der har besvaret spørgeskemaet. For de resterende bølger (W2-W5) er svarprocenten udregnet på baggrund af andelen af studerende, der har besvaret første spørgsmål i surveyen ud af dem, der har takket ja til at måtte blive kontaktet igen.

Efter udsendelsen af spørgeskemaet gennem Digital Post, udsendes løbende e-mail- og sms-påmindelser til de studerende, der endnu ikke har besvaret spørgeskemaet. Sidst i dataindsamlingsfasen foretages der telefonisk målrettede henvendelse vha. CATI til studerende, der på pågældende tidspunkt er underrepræsenterede i stikprøven set i forhold til populationen af nyoptagne studerende. Disse studerende udvælges fx på baggrund af sektor, uddannelsesinstitution, køn eller alder. Selve dataindsamlingen har for hvert spørgeskema stået på i ca. 1 måned. Et eksempel på et sådan forløb fremgår af tabel 3.

Tabel 3

Dataindsamling: Eksempel på aktiviteter i forbindelse med dataindsamling

Aktivitet	Tidspunkt
Invitation i e-Boks/Digital Post til studerende med dansk CPR-nummer	8. august 2022
Påmindelse på e-mail	11. august 2022
Påmindelse i e-Boks/Digital Post	15. august 2022
Påmindelse på e-mail	18. august 2022
SMS-påmindelse	19. august 2022
CATI	
SMS-påmindelse	26. august 2022
CATI	
Påmindelse på e-mail	1. september 2022

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut

Note: Eksemplet tager udgangspunkt i dataindsamlingen i forbindelse med årgang 2022 W1 (august 2022).

Vægtning af data

For at spørgeskemaundersøgelserne kan bruges til deskriptivt at sige noget om alle førsteårsstuderende, er det vigtigt, at stikprøven fordeler sig som populationen på centrale variable. I deskriptive analyser udarbejder og anvender EVA derfor vægte, der retter op på evt. skævheder i de opnåede svar. Disse vægte kan rette op på varierende observerede karakteristika som fx alder, adgangsgivende karaktergennemsnit, adgangsgivende eksamen, køn og optagelsesområde, bopælsområde og herkomst.

Ved adgang til den fulde population af alle optagne studerende gennem Den Koordinerede Tilmelding kan man beregne sandsynligheden for, at en studerende besvarer spørgeskemaet på baggrund af en logistisk regressionsmodel, hvor den afhængige variabel angiver, om en respondent har besvaret det pågældende spørgeskema eller ej, og hvor førnævnte karakteristika indgår som kontrolvariable. Her estimeres således den forudsagte sandsynlighed for, at respondenterne besvarer spørgeskemaet, en *propensity score*. På baggrund af denne beregnes vægte, som sikrer, at studerende, der har lavere sandsynlighed for at indgå i spørgeskemaets stikprøve, vil tælle tilsvarende mere i analyserne. *Propensity score* kan således bidrage til en mere balanceret fordeling i stikprøven, men har samtidig den ulempe, at man kun kan tage højde for observerbare forhold. Man kan derfor ikke med sikkerhed vide, om stikprøven er balanceret på øvrige forhold, der ikke er observerbare. Derudover kan selve vægtningen generere selvstændig støj, idet nogle respondenter tildeles mere værdi end andre. For at undgå uhensigtsmæssig meget støj har EVA valgt at sætte en grænseværdi for hvor stor en vægt, et enkelt individ tildeles. Denne grænseværdi er sat til 35.

Af tabel 4 nedenfor fremgår et eksempel på variation i karakteristika mellem population og stikprøve (i dette tilfælde W3 i 2022-årgangen, indsamlet i marts 2023). Af denne fremgår det, at kvinder eksempelvis er overrepræsenteret blandt spørgeskemarespondenterne, hvilket ligeledes er tilfældet for studerende optaget på en universitetsuddannelse. Samtidig er

studerende, der har et gymnasialt karaktergennemsnit på over 10 ligeledes overrepræsenteret i den pågældende stikprøve. Af tabellen fremgår det, at der ved samtlige karakteristika opnås bedre balance mellem stikprøven og populationen efter vægtning.

Tabel 4

Eksempel på forskel mellem population og stikprøve

Baggrundsvariabel	Population	Stikprøve	Difference, pct. point	Vægtet stikprøve
Køn				
Mand	42,55	34,06	-8,49	42,74
Kvinde	57,45	65,94	+8,49	57,26
Alder				
16-20 år	22,77	25,93	+3,16	21,86
21-25 år	59,46	55,69	-3,77	59,59
26 år eller ældre	17,77	18,38	+0,61	18,55
Optagelsessektor				
Erhvervsakademiuddannelse	16,34	12,58	-3,76	16,57
Professionsbacheloruddannelse	40,01	35,45	-4,56	39,31
Universitetsuddannelse	43,65	51,96	+8,31	44,13
Optagelsesområde				
Det it-faglige område	3,39	2,79	-0,6	3,50
Det bio- og laboratorietechniske område	1,12	1,33	+0,21	1,07
Det designfaglige område	1,11	0,87	-0,24	1,09
Det maritime område	1,34	1,30	-0,04	1,27
Det medie- og kommunikationsfaglige område	1,40	1,83	+0,43	1,41
Det pædagogiske område	11,14	9,75	-1,39	11,09
Det samfundsfaglige område	5,41	4,67	-0,74	5,63
Det sundhedsfaglige område	12,26	11,84	-0,84	12,13
Det tekniske område	8,32	7,00	-1,32	8,19
Det økonomisk-merkantile område	10,87	6,65	-4,22	10,50
Humaniora	9,17	9,66	+0,49	9,55
Kunstnerisk uddannelse	0,55	0,72	+0,17	0,63
Naturvidenskab	6,99	9,93	+2,94	6,91
Samfundsvidenskab	17,04	17,73	+0,69	17,05
Sundhedsvidenskab	4,93	7,64	+2,71	5,17
Teknisk videnskab	4,97	6,29	+1,32	4,82
Adgangsgivende eksamen				

Baggrundsvariabel	Population	Stikprøve	Difference, pct. point	Vægtet stikprøve
Andet	6,59	7,29	+0,7	7,03
EUD/EUX	4,82	4,94	+0,12	4,82
HF	16,18	14,16	-2,02	16,03
HHX	13,44	10,73	-2,71	13,51
HTX	7,87	10,89	+3,02	7,83
STX	51,10	51,99	+0,89	50,77
Optagelsesprioritet				
Lavere prioritet	17,89	11,22	-6,67	18,78
Førsteprioritet	82,11	88,78	+6,67	81,22
Gymnasialt karaktergennemsnit				
Ingen kvotient	5,88	7,17	-1,29	5,78
2-3,9	8,63	4,27	-4,36	8,66
4-6,9	32,06	23,46	-8,6	34,09
7-9,9	37,28	37,84	+0,56	34,89
10 eller højere	16,15	27,27	+11,12	16,58

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser og Den Koordinerede Tilmelding (2022, W3). Taget fra (EVA, 2024).

Note: N = 7.382.

Referencer:

Danmarks Evalueringsinstitut (2019). *Studierelaterede følelser på videregående uddannelser*. EVA: København.

Danmarks Evalueringsinstitut (2021). *Førsteårsstuderendes faglige og sociale trivsel under nedlukningen*. EVA: Holbæk.

Danmarks Evalueringsinstitut (2024). *Førsteårsstuderendes oplevelse af specialpædagogisk støtte*. EVA: Holbæk.